

Nr 630

Av herr **Johansson** i Stockholm m. fl., om viss ändring av direktiven för 1958 års utredning kyrka—stat.

Bekännelsen till viss livsåskådning anses utgöra en grundläggande rättighet för var medborgare i vårt land. Från denna utgångspunkt anges också att de olika livsåskådningsriktningarna skall vara likställda. Men likställdheten är inte reell. Genom sitt ägande av produktionsmedlen och sin dominans över det ekonomiska livet är kapitalisterna och de politiska partier som företräder deras intressen i en avgjord förmånsställning i fråga om propagandamöjligheter. Likställdheten är sålunda till större delen formell.

Men i ett avseende är den inte ens formell. De religiösa människorna i vårt land bekänner sig till ett fåtal olika riktningar och samfund. Någon likställdhet dem emellan kan det inte vara tal om. Medan statskyrkan erhåller all tänkbar ekonomisk och annan förmånsställning, är anhängarna till övriga religiösa riktningar hänvisade till att med egna krafter upprätthålla sina kyrkor och därmed förbunden verksamhet.

Härtill skall också inbegripas alla de människor som inte bekänner sig till någon religion alls. Men samtliga blir så att säga från födseln anslutna till statskyrkan. Från första åren i skolan erhåller de kristendomsundervisning, i allmänhet meddelad i statskyrkans anda. För övrigt anordnas i rätt stor utsträckning »morgonsamling» i kyrkan, därest denna inte befinner sig alltför avlägset från skolan. I ömtåliga livsåskådningsfrågor tvingar sig kyrkan på barnen, som också i 15-årsåldern efter en tid av religionsundervisning avlägger något slags mogenhetsexamen genom att bli konfirmerade. Vid äktenskaps ingående står visserligen borgmästarämbetet och jämförlig myndighet till förfogande för dem som inte önskar anlita kyrkan. Men bristen på för ändamålet passande lokaler, som kan ge vigseln önskad högtidlig och minnesrik prägel, medför att åtskilliga anser sig hänvisade till kyrkan.

På sistone har problemet aktualiserats om avsaknaden av utanför kyrkan stående officianter vid begravingar. Åtskilliga avlidnas sista önsningar om formen för begravningsakten har härigenom icke kunnat tillmötesgå.

Statskyrkans ställning i det praktiska livet tar sig också en mängd andra

märkliga uttryck. Vid tidpunkter då andakt utövas i statskyrkan förekommer inskränkningar i utövandet av idrottstävlingar eller andra arrangemang, vissa begränsningar i näringsställets öppethållande och servering o. d. Några motsvarande bestämmelser avseende när *andra* religiösa samfund har sina sammankomster finns som bekant inte. Och vad det gäller statskyrkans dominans i radioprogrammen torde inte närmare påpekanden vara erforderliga.

Från religions- och trosfrihetssynpunkt är detta ett orimligt tillstånd. Det måste anses ostridigt att religion och kyrkoform inte är identiska begrepp. Det finns heller ingen kyrklig enighet i vårt land. Det är också ostridigt att de människor som inte bekänner sig till någon religion alls har samma rätt att kräva respekt för sin livsåskådning, som religiösa människor av olika riktningar har rätt att kräva. Det måste då från dessa utgångspunkter stå klart att nuvarande samband mellan stat och kyrka *inte är förenligt med tros- och religionsfrihet*. Den enda naturliga och logiska slutsatsen måste då vara att kyrkan skiljes från staten.

För detta talar också de med frågan förbundna ekonomiska konsekvenserna. Kostnaderna för statskyrkans verksamhet påläggas *alla* medborgare, inte ens de som har utträtt ur statskyrkan blir helt befriade från att lämna ekonomisk medverkan. Detta förhållande kan inte anses vara rimligt.

Det kan inte förnekas att det finns — och har funnits — en stark folkstämning för att skilja kyrkan från staten. Alltsedan år 1909 och fram till för några år sedan har i motioner i riksdagen rests krav i denna riktning. Resultatet har blivit tillsättandet av 1958 års utredning kyrka — stat.

Men direktiven för utredningen är inte så avfattade att utredningen kan väntas befatta sig med alla de konkreta frågor vilka är förbundna med en upplösning av det organisatoriska sambandet mellan staten och kyrkan. I direktiven anges utredningens *huvudsyfte* vara »att framlägga material för en fortsatt *diskussion* av och ett framtida ställningstagande till nämnda fråga». (Vår kursiv) Utredningen skulle, enligt direktiven, vara förutslutningslös och inte ta sikte på vare sig ett fortsatt samband mellan stat och kyrka eller upplösning av detta samband.

Enligt vår mening är den principiella sidan av problemet — hävdandet av principen om en verklig religions- och trosfrihet — klar. Vad som behöver utredas är sålunda enligt vårt förmenande de konkreta frågor som hänger samman med genomförandet av kyrkans skiljande från staten. Härmed är också förbunden frågan om kristendomsundervisningen i skolorna, som — även om den hör undervisningsväsendet till — i detta sammanhang inte kan förbigås. Vår mening är sålunda att direktiven för 1958 års utredning kyrka — stat bör ändras så att ett genomförande av kyrkans skiljande från staten och andra åtgärder för att trygga en verklig religionsfrihet, också medtages i utredningens uppdrag.

Med hänvisning till vad vi anfört här ovan föreslår vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om ändrade direktiv för 1958 års utredning kyrka — stat, som tillkallats den 10 januari 1958, i enlighet med vad i denna motion anförts.

Stockholm i januari 1962

Gustav Johansson

Helmer Holmberg

H. Hagberg

Henning Nilsson

Nr 631

Av herr Jönsson i Ingemarsgården m. fl., om överförande till stat och kommun av kostnader för valsedlar vid allmänna val.

(Lika lydande med motion nr 514 i Första kammaren)

Stockholm den 26 januari 1962

Elias Jönsson

i Ingemarsgården

Essen Lindahl

Alvar Andersson

i Knäred